

بلاغت

شکوفه های احکام ۱

ویژه دانش آموزان دوم ابتدایی
تهیه و تنظیم: اداره کل قرآن، عترت و نماز وزارت آموزش و پرورش

مقدمه

دختر گلم، پسر خوبم سلام، سلام به شما گل های باغ زندگی، شما عزیزانی که با کلام زیبایی خود خدا را حمد و سپاس می گوئید. خوشا به حال شما که آماده شده اید فرمان خداوند متعال را اجرا نمایید.

بچه های عزیز می دانید بهترین دوست ما خداست، که وقتی نماز می خوانیم با او صحبت می کنیم و وقتی قرآن می خوانیم او با ما صحبت می کند. همان طور که ما از خدا بهترین چیزها را می خواهیم خودمان هم باید بهترین کارها را انجام بدهیم زیرا دوستی دوطرفه است و هر دو دوست باید برای همدیگر خوب باشند. نمی شود یک دوست خوب باشد و خواسته های دوستش را انجام دهد اما دوست دیگر اینگونه نباشد. پس همه ی ما باید کارهایمان را طوری انجام دهیم که خدا از ما راضی و مایه ی افتخار پدران و مادران باشیم.

ان شالله با مطالعه این کتاب و عمل به دستورات خداوند همیشه بهشتی باشید.

فهرست

۱	مقدمه
۲	چرا نماز بخوانیم
۳	وضو
۶	نماز
۲۲	رمضان
۲۳	احکام پوشش
۲۴	احترام به پدر و مادر
۲۴	سلام کردن

* چرا نماز بخوانیم؟

خداوند نعمت‌های زیادی به انسان‌ها داده‌است و هر انسانی وظیفه دارد از او تشکر و سپاسگزاری کند. بهترین راه تشکر، خواندن نماز است. نماز، تشکر از خدای مهربانی است که ما را آفرید و به ما گوش و چشم و دهان و دندان و سلامتی داد. کوه‌ها و دشت‌ها و جنگل‌ها و درختان سرسبز و گل‌های رنگارنگ و دریا‌های زیبا را برای ما آفرید. خداوند نمازگزاران را دوست دارد و به آنها وعده بهشت داده است. نماز در بین کارهای واجب اهمیت بسیار بالایی دارد و انسان‌های وظیفه‌شناس به نماز خواندن اهمیت می‌دهند و قبل از هر کاری نمازشان را می‌خوانند و نماز می‌خوانیم تا اظهار کوچکی و بندگی در برابر خدا کنیم.

« وضو »

۱- **نیت** : برای وضو ابتدا نیت می‌کنیم، یعنی به قصد اطاعت از فرمان خدا وضو می‌گیریم.

۲- **شستن صورت**: پس از نیت صورت را باید از جایی که موی سر روییده تا پایین چانه شست.

۳- **شستن دست راست**:

برای شستن دست راست از آرنج تا نوک انگشت‌ها را باید شست.

۴- شستن دست چپ:
بعد از شستن دست راست دست چپ
را مانند دست راست می شوئیم.

۵- مسح سر: سپس با همان خیسی
دست راست مسح می کشیم. مسح
یعنی از فرق سر تا محل رویش مو،
قبل از پیشانی (از بالا به پایین)
را با دست خود، مرطوب کنیم.

۶- مسح پا: پس از مسح سر با همان
خیسی ابتدا با دست راست پای راست
را از سر یکی از انگشت ها تا بر آمدگی
روی پا را مسح می کشیم و بعد از آن
با دست چپ پای چپ را به همین شکل.

برای چه کارهایی باید وضو بگیریم؟

- ۱- برای خواندن نماز
 - ۲- برای دست کشیدن روی خط قرآن و نام خدا و پیامبر و امامان
 - ۳- برای طواف (حرکت به دور) خانه ی کعبه
- * بهتر است برای خواندن قرآن و دعا هم وضو بگیریم.

« نماز »

بچه‌ها ما در شبانه روز پنج بار نماز می‌خوانیم.

- ۱- نماز صبح دو رکعت است.
- ۲- نماز ظهر چهار رکعت است.
- ۳- نماز عصر چهار رکعت است.
- ۴- نماز مغرب سه رکعت است.
- ۵- نماز عشاء چهار رکعت است.

« اذان »

«اذان» شعار توحیدی مسلمانان است و انسان‌ها را به عبادت خداوند بزرگ دعوت می‌کند. «اذان» اعلام فرارسیدن وقت نماز است. اگر در مسجد با جماعت نماز می‌خوانیم، یک نفر برای همه اذان می‌گوید و ما همگی گوش می‌دهیم اما اگر به تنهایی نماز می‌خوانیم مستحب است خودمان اذان بگوییم. اذان در ۲۰ جمله گفته می‌شود:

اللَّهُ أَكْبَرُ ۴ مرتبه

خدا بزرگتر از آنست که او را وصف کنند.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۲ مرتبه

شهادت می‌دهم که کسی جز خدا سزاوار پرستش نیست.

أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ۲ مرتبه

شهادت می‌دهم که حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم پیغمبر و فرستاده خداست.

أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ ۲ مرتبه

شهادت می‌دهم که حضرت علی علیه السلام امیر مؤمنان و ولی خدا بر همه خلق است.

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ ۲ مرتبه

بشتاب برای نماز

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ ۲ مرتبه

بشتاب برای رستگاری

حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ ۲ مرتبه

بشتاب برای بهترین کارها که نماز است

اللَّهُ أَكْبَرُ ۲ مرتبه

خدا بزرگتر از آنست که او را وصف کنند.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۲ مرتبه

کسی جز خدا سزاوار پرستش نیست

۱- ما شیعیان معتقدیم که جمله «أَشْهَدُ أَنْ عَلِيًّا وَلِيَّ اللَّهِ» را بگوییم و آن را جزء اذان نمی‌دانیم.

« اقامه »

بعد از اذان، بهتر است اقامه را نیز بخوانیم و سپس نماز را شروع کنیم. اقامه در ۱۹ جمله گفته می‌شود:

اللهُ أَكْبَرُ	۲ مرتبه
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	۲ مرتبه
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ	۲ مرتبه
أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ	۲ مرتبه
حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	۲ مرتبه
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ	۲ مرتبه
حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ	۲ مرتبه
قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ ^۲	۲ مرتبه
اللهُ أَكْبَرُ	۲ مرتبه
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	۱ مرتبه

« نیت »

برای نماز خواندن اول نیت می‌کنیم. برای مثال:
 ”دو رکعت نماز صبح به جا می‌آورم از برای رضای خدا
 قربةً الى الله“

به همین ترتیب برای نمازهای دیگر هم نیت می‌کنیم.
 سپس تکبیرة الاحرام می‌گوییم.
 دست‌ها را تا مقابل گوش‌ها بالا می‌بریم و می‌گوئیم:
 ”اللهُ أَكْبَرُ“

۲- همانا که نماز برپا شد.

بعد سوره حمد^۳ را می‌خوانیم. این سوره هفت آیه دارد و بنا به گفته پیامبر گرامی بهترین سوره قرآن است.

« حمد »

« بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ »
به نام خداوند بخشنده مهربان
« الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ »
شکر و سپاس مخصوص
پروردگار جهانیان است.
« الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ »
بخشنده و مهربان است.
« مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ »
صاحب روز جزاست.
« إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ »

خدا یا تنها تو را می‌پرستیم و تنها از تو یاری می‌جوئیم.

۳- که به آن فاتحه‌الکتاب به معنای آغاز کتاب، و ام‌الکتاب به معنای مادر قرآن، می‌گویند.

« اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ »

خداوندا ما را به راه راست هدایت بفرما.

« صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ »
به راه کسانی که به آن‌ها نعمت داده‌ای، هدایت کن و نه راه کسانی که به آن‌ها غضب کردی و نه راه گمراهان.

« سوره توحید »

بعد از سوره حمد می‌توانیم هر سوره‌ای که خواستیم بخوانیم (به غیر از سوره‌های سجده دار^۴) مثل سوره « توحید ».

« بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ » به نام خداوند بخشنده مهربان
« قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ » بگو پروردگار خدای یگانه است.
« اللَّهُ الصَّمَدُ » الله خدای بی‌نیاز است.

« لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ » او نه چیزی را زائیده و نه از چیزی زاده شده است.
« وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ » و هرگز برای او هم‌تا و همانندی نبوده است.

۴- سوره‌های سجده‌دار قرآن: سوره‌ی ۳۲ (سجده) - سوره‌ی ۴۱ (فصلت) - سوره‌ی ۵۳ (تجم) سوره‌ی ۹۶ (علق)

« اللَّهُ أَكْبَرُ » می گوئیم و به رکوع می رویم:

رکوع ۵

« سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ »
منزه است خدای بزرگ و ستایش مخصوص اوست.

و یا سه مرتبه بگوئید:

« سُبْحَانَ اللَّهِ »
خداوند از هر عیبی منزه و پاک است.

۵- رکوع به معنای خم شدن و دست ها را بر روی زانوها گذاشتن

بعد از رکوع بر می خیزیم و می ایستیم در
حال آرامش بدن می گوئیم:
« سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ »
خداوند می شنود صدائی که او را شکر می کند.
سپس « اللَّهُ أَكْبَرُ » می گوئیم و به سجده می رویم.

سجده

« سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَ بِحَمْدِهِ »

منزه است خدای بلند مرتبه و ستایش مخصوص اوست.

و یا سه مرتبه بگوئید:

« سُبْحَانَ اللَّهِ »
خداوند از هر عیبی منزه و پاک است.

نکته: در سجده باید هفت عضو روی زمین
قرار بگیرد. **پیشانی، کف دو دست، زانوها و نوک انگشت
بزرگ پاها**

سپس سر از سجده بر می داریم و می نشینیم و می گوئیم
” **الله اکبر** ” و بعد از آن دوباره ” **الله اکبر** ” می گوئیم و به
سجده دوم می روئیم و همان ذکر را تکرار می کنیم.
امام زین العابدین (علیه السلام) بسیار سجده می کردند. از
این رو به ایشان امام سجاد (علیه السلام) می گفتند.
سجده، نشانه کوچکی ما در پیشگاه خدای مهربان است
دیگران در مقابل پادشاهان به خاک می افتند و ما در
مقابل آفریدگار جهان

رکعت دوم

بعد از سجده دوم در حال برخاستن می گوئیم:

” **بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ أَقُومُ وَ أَقْعُدُ** ”
به یاری خداوند بر می خیزم و می نشینم.
و دوباره حمد و سوره را می خوانیم.

و پس از آن ” **الله اکبر** ” می گوئیم و دستها را
بلند می کنیم و قنوت می گوئیم.

قنوت

قنوت را در رکعت دوم نماز می خوانیم. در قنوت می توانیم
هر دعایی بخوانیم مثل:

” **رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً** ”

” **وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ** ”
خدایا در دنیا و آخرت به ما خیر و نیکی
عطا کن و ما را از عذاب آتش نجات بده.

۶- قنوت به معنای دستها را در مقابل صورت گرفتن است.

بعد از قنوت می‌رویم به رکوع و پس از آن دو سجده را انجام می‌دهیم و می‌نشینیم و تشهد را می‌خوانیم.

تشهد

” أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ “

بر این حقیقت گواهی می‌دهم که جز آفریدگار یگانه خدایی نیست و برای او شریکی وجود ندارد.

” وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ “

بر این حقیقت گواهی می‌دهم که

محمد بنده و پیامبر خداست.

” اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ “

پروردگار را بر محمد و آل محمد درود فرست.

اگر نماز دو رکعتی باشد در رکعت دوم بعد از تشهد سلام می‌گوییم.

سه سلام

” السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ “

درود بر تو ای پیامبر و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

” السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ “

درود بر ما و بر بندگان شایسته خدا باد.

” السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ “

درود بر شما و رحمت خدا بر شما باد.

بعد از آن به رکوع و سجده می‌رویم اگر نماز سه رکعتی بود بعد از سجده رکعت سوم تشهد و سلام می‌گوییم ولی اگر نماز چهار رکعتی بود بعد از سجده دوباره می‌ایستیم و تسبیحات اربعه را می‌گوییم و بعد از آن رکوع، دو سجده و تشهد و در آخر سلام می‌گوییم.

اگر نماز سه رکعتی یا چهار رکعتی باشد بعد از تشهد در رکعت دوم بر می‌خیزیم و به جای حمد و سوره تسبیحات اربعه را سه مرتبه می‌خوانیم.

« تسبیحات اربعه »

”سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ“

خداوند متعال پاک و منزّه است و حمد مخصوص اوست و خدایی جز خدای یکتا نیست و خدا بزرگتر است.

« نماز جماعت »

نماز جماعت یکی از مهم ترین عبادت های اسلامی است. مسلمانان هنگام خواندن نماز جماعت، در صف های به هم پیوسته و منظم، برادری و همبستگی خود را نشان می دهند. نماز جماعت در مسجدها، زیارتگاه ها، در مدرسه ها و حتی در خانه های مسلمانان برگزار می شود. مومنان در نماز جماعت به شخص شایسته ای به عنوان «امام جماعت» اقتدا^۷ می کنند و اعمال نماز را بعد از او انجام می دهند. پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله به مسلمانان سفارش کرده است که برای نماز خواندن به مسجد بروند و نمازشان را به جماعت بخوانند؛ زیرا ثواب نماز جماعت بسیار بیشتر از نماز فرادی^۸ است. ایشان فرموده است: «در نماز جماعت، صف نماز گزاران مسلمان، مانند صف فرشتگان خداست ... و خداوند هر رکعت از نماز جماعت یک مؤمن را از سال ها عبادت فردی او بیشتر دوست دارد.»

۷- اقتدا کردن: از کسی به طور کامل پیروی کردن

چگونه در نماز جماعت شرکت کنیم؟

۱- وارد صف نماز می شویم و در جایی می ایستیم که بین ما و صف جلو یا کسی که طرف راست و چپ ما ایستاده است یک گام فاصله بیشتر نباشد.
۲- بعد از نیت با گفتن تکبیره الاحرام «الله اکبر» وارد نماز می شویم.
۳- آنگاه ساکت می ایستیم تا امام جماعت حمد و سوره را بخواند. در نماز جماعت قرائت به عهده امام جماعت است و ما در رکعت اول و دوم حمد و سوره نمی خوانیم.
۴- همزمان با امام جماعت به رکوع و سجده می رویم و قنوت و تشهد را انجام می دهیم و همه ی جملات رکوع و سجده را همراه امام جماعت می خوانیم و از کارهای او پیروی می کنیم.

۸- نماز فرادی: نمازی که هر کس به تنهایی می خواند.

« احکام پوشش »

دختران واجب است تمام بدن و موی سر خود را از نامَحَرَمان بپوشانند. اما لازم نیست صورت خود را بپوشانند. همین طور لازم نیست دست ها را از مچ تا انگشتان بپوشانند. کسانی مثل پدربزرگ، پدر، برادر، عمو و دایی مَحَرَم نامیده می شوند. یعنی لازم نیست در برابر آن ها موی سر خود را بپوشانیم. اما بقیه مردها مثل شوهرخواهر، پسرعمو، پسر دایی، پسرخاله و ... برای دختران، نامَحَرَم هستند.

۵- در هر رکعت اگر خواستیم اقتدا کنیم باید توجّه داشته باشیم که فقط در دو حالت می توان به جماعت پیوست:

الف- وقتی که امام مشغول قرائت حمد و سوره یا قنوت باشد.
ب- وقتی که امام در رکوع است و اگر تنها به رکوع امام جماعت هم برسیم، یک رکعت به حساب می آید.

رمضان

ماه بزرگ خداست و خداوند در این ماه پادشاهای فراوان به بندگانش می دهد.

ماهی که همه ی مسلمانان برای انجام فرمان خدا روزه می گیرند. پیش از اذان صبح از خواب برمی خیزند، سحری می خورند و از اذان صبح تا اذان مغرب از خوردن و آشامیدن دوری می کنند. البته خدای مهربان به بیماران و کسانی که توانایی روزه گرفتن در ماه مبارک رمضان را ندارند، اجازه داده است تا ماه رمضان سال بعد، هر زمان توانستند روزه بگیرند.

« احترام به پدر و مادر »

بعد از خدای مهربان، شاید هیچ کس به اندازه پدر و مادر، ما را دوست نداشته باشد. و شاید هیچ کس به اندازه پدر و مادر، برای ما زحمت نکشد. دین اسلام، به خاطر زحمات و دل سوزی‌های پدر و مادر، احترام آنان را لازم دانسته و ما را به احترام آنان سفارش کرده است. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود: «اگر سجده برای غیر خدا حرام نبود، دستور می‌دادم، فرزندان در مقابل پدر و مادر سجده کنند.» و از امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدند: «چه کاری بهتر است؟» فرمود: «نماز اوّل وقت و نیکی به پدر و مادر و جهاد در راه خدا.» و در احکام دین آمده است: «هرکاری و هر سخنی، اگر بی‌احترامی به پدر و مادر باشد، حرام است.»

« سلام کردن »

هرکس بیشتر سلام کند، ادب بیشتری دارد. پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله همیشه و در همه جا و به همه کس سلام می‌کرد و می‌فرمود: تا آخر عمرم سلام به بچه‌ها را ترک نخواهم کرد.

چه وقت‌هایی سلام کنیم؟

سلام کردن وقت مخصوص ندارد، در هر زمان می‌شود سلام کرد؛ در ابتدای روز، صبح که از خواب بیدار می‌شویم، وقتی که به جایی؛ مانند خانه، مدرسه، کلاس، تاکسی یا مغازه وارد می‌شویم. آن هم قبل از اینکه سخنی بگوییم و حرفی بزنیم. هر وقت کسی به ما سلام کرد باید جواب سلامش را بدهیم؛ چون سلام کردن مستحب است ولی جواب دادن به سلام واجب است. به چه کسی سلام دهیم؟

در نماز به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ» به خودمان و بندگان پاک خدا: «السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ» و به همه فرشتگان آسمان: «السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

بهتر است به کسی که در حال خواندن نماز است سلام ندهیم.

